

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان:

مدیریت بهداشت و بیماری‌ها در
آبزی پروری مسئولانه و تدوین آیین کار

مجری:

محمد رضا مهرابی

شماره ثبت:

۶۰۱۴۰

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان طرح/ پروژه: مدیریت بهداشت و بیماری ها در آبی پروری مسئولانه و تدوین آیین کار

کد مصوب: ۹۱۰۰۶-۹۱۵۴-۱۲-۱۲-۱۴

نام و نام خانوادگی نگارنده/ نگارندگان: محمد رضا مهرابی

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرح های ملی و مشترک دارد) : -

نام و نام خانوادگی مجری: محمد رضا مهرابی

نام و نام خانوادگی همکاران : عباس متین فر، سید جلیل ذریه زهرا، محمد افشار نسب، عیسی شریف پور،

شاپور کاکولکی، حسن نظام آبادی، منصور شریفیان، حسین نگارستان، حسین علی عبدالحی، همایون حسین

زاده، محمدرضا حسن نیا، مراحم رحمتی، منصور صدریان، محدث قاسمی، فریبرز احتشامی، مریم صالحی،

محمود رامین، جلیل معاضدی، محمود حافظیه، کامیار غرا، زهره مخیر

نام و نام خانوادگی مشاور(ان) : -

نام و نام خانوادگی ناظر(ان) : مصطفی شریف روحانی

واحد اجراء: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

محل اجرا: تهران

تاریخ شروع پروژه: ۱۳۹۱/۷/۱

مدت اجرا: ۲ سال

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۰

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است . نقل مطالب ، تصاویر ، جداول ، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ

بلامانع است .

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه: مدیریت بهداشت و بیماری‌ها در آبی‌پروری مسئولانه
و تدوین آیین کار

کد مصوب: ۹۱۰۰۶-۹۱۵۴-۱۲-۱۲-۱۴

شماره ثبت (فروست): ۶۰۱۴۰ تاریخ: ۱۴۰۰/۶/۸

با مسئولیت اجرایی جناب آقای محمدرضا مهربانی دارای مدرک
تحصیلی دکتری در رشته دامپزشکی می‌باشد.

پروژه توسط داوران منتخب بخش اصلاح نژاد و تکثیر و پرورش
آبزیان در تاریخ ۱۴۰۰/۴/۲۲ مورد ارزیابی و با رتبه متوسط تأیید
گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه □

با سمت عضو هیئت علمی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
(ستاد-تهران) مشغول بوده است.

عنوان	«فهرست مندرجات»	صفحه
چکیده	۱
۱-مقدمه	۲
۱-۱- تعاریف، مفاهیم و اختصارات	۷
۲- اصول آئین کار مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۲
۱-۲- مبانی آئین کار مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۲
۲-۲- آئین کار های بین المللی مدیریت بهداشت و بیمار یهای ماهیان پرورشی	۱۳
۲-۳- نتایج حاصل از رعایت آئین کار مدیریت بهداشت و بیمار یهای ماهیان پرورشی	۱۵
۲-۴- الزامات مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۵
۲-۴-۱- منطقه بندی بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۶
۲-۴-۲- تجزیه و تحلیل ریسک واردات ماهیان پرورشی	۱۶
۲-۴-۳- مراجع صلاحیت دار بهداشت و بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۷
۲-۴-۴- قوانین و مقررات بهداشت ماهیان پرورشی	۱۷
۲-۴-۵- کمیته ملی مشورتی بهداشت و بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۸
۲-۴-۶- تهیه فهرست ملی بیماری های ماهیان پرورشی	۱۸
۲-۴-۷- نظارت (مراقبت) و گزارش بیماریهای ماهیان پرورشی	۱۸
۲-۴-۸- وضعیت اضطراری و برنامه ریزی مدیریت بحران بیماریهای ماهیان پرورشی	۲۳
۲-۴-۹- قرنطینه و صدور گواهی بهداشت و سلامت ماهیان پرورشی	۲۵
۲-۵- معرفی کدکس (Codex) و استانداردهای شیلاتی آن	۲۶
۳- راهکارهای بهبود مدیریت بهداشتی و حمل و نقل ماهیان سرد آبی	۳۱
۳-۱- کلیات	۳۱
۳-۲- بیماریهای مهم ماهیان قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی	۴۵
۳-۳- بیماریهای عفونی گزارش شده از ماهیان قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی در ایران	۶۰
۳-۳-۱- بیماریهای باکتریایی گزارش شده از قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی در ایران	۶۳
۳-۳-۲- بیماریهای ویروسی گزارش شده از قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی در ایران	۶۸
۳-۳-۳- بیماریهای قارچی گزارش شده از قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی در ایران	۶۹
۳-۳-۴- بیماریهای انگلی گزارش شده از قزل آلا ی رنگین کمان پرورشی در ایران	۷۰

- ۳-۴- راهکارهای کلی بهبود مدیریت بهداشتی ماهیان سردآبی: ۷۱
- ۳-۵- ملاحظات بهداشتی پرورش ماهیان سردآبی ۷۳
- ۳-۶- دستورالعملهای بهداشت و سلامت ماهیان سردآبی ۷۷
- ۳-۶-۱- دستورالعمل نقل و انتقال و جابجایی ماهیان سردآبی (گامت - تخم - لارو - بچه ماهی - پرواری - مولد) ۷۸
- ۳-۶-۲- شرایط نقل و انتقال فرآورده های آبزیان ۸۲
- ۳-۶-۳- ضوابط بهداشتی واردات تخم چشم زده (Eyed Egg) ماهی قزل آلا ۸۳
- ۳-۶-۴- دستورالعمل نحوه تفریخ و ضد عفونی تخم ماهی قزل آلا ۸۶
- ۳-۶-۵- دستورالعمل اجرای ریشه کنی، معدوم سازی و ضد عفونی مراکز آلوده به بیماریهای ویروسی ماهیان ۸۸
- ۳-۶-۶- دستورالعمل درمان و ضد عفونی بیماری های باکتریایی ۸۹
- ۳-۶-۷- دستورالعمل قرنطینه مراکز آبی پروری ۹۰
- ۳-۶-۸- دستورالعمل پیشگیری و کنترل بیماری های ویروسی ماهیان قزل آلا کشور ۹۱
- ۴- راهکارهای بهبود مدیریت بهداشتی و حمل و نقل ماهیان گرم آبی ۹۶
- ۴-۱- کلیات ۹۶
- ۴-۲- بیماریهای مهم کپور ماهیان پرورشی ۱۰۳
- ۴-۳- بیماریهای مهم کپور ماهیان پرورشی ۱۰۹
- ۴-۴- بیماریهای عفونی گزارش شده از ماهیان پرورشی گرم آبی در ایران ۱۱۷
- ۴-۵- راهکارهای کلی بهبود مدیریت بهداشتی کپور ماهیان پرورشی ۱۲۰
- ۴-۶- ملاحظات بهداشتی تکثیر و پرورش کپور ماهیان ۱۲۲
- ۴-۷- دستورالعملهای بهداشت و سلامت کپور ماهیان پرورشی ۱۲۶
- ۴-۷-۱- آماده سازی بهداشتی استخرهای پرورش ماهیان گرمابی ۱۲۶
- ۴-۷-۲- درمان و ضد عفونی بیماری های باکتریایی ماهیان گرمابی ۱۲۷
- ۴-۷-۳- بهداشت مراکز تکثیر ماهیان گرمابی ۱۲۹
- ۴-۷-۴- ریشه کنی، معدوم سازی و ضد عفونی مراکز آلوده به بیماری های ویروسی ماهیان گرم آبی ۱۳۰
- ۴-۷-۵- قرنطینه ماهیان جدید وارداتی به مزرعه ۱۳۱
- ۴-۷-۶- دستورالعملهای حمل و نقل ماهیان گرم آبی ۱۳۲
- ۴-۷-۶-۱- ضوابط عمومی حمل و نقل ماهیان گرم آبی ۱۳۳

- ۴-۷-۶-۲- شرایط اختصاصی حمل و نقل بچه ماهی و لارو ماهیان گرم آبی..... ۱۳۴
- ۴-۷-۶-۳- شرایط اختصاصی حمل و نقل ماهیان گرم آبی پروراری و مولد..... ۱۳۴
- ۴-۷-۶-۴- شرایط اختصاصی صید و انتقال ماهیان گرم آبی به بازار مصرف یا کارخانجات..... ۱۳۵
- ۴-۷-۷-۷- دستورالعمل اجرایی نمونه برداری و آماده سازی نمونه های مرضی ماهیان گرمابی..... ۱۳۹
- ۴-۷-۸- دستورالعمل اجرایی مقابله با بروز شکوفائی جلبکی در مزارع پرورشی ماهیان گرم آبی ۱۴۲
- ۴-۷-۹- دستورالعمل اجرایی و ضوابط فنی بهداشتی صدور / تمدید پروانه بهداشتی مزارع پرورش ماهیان گرمابی..... ۱۴۴
- ۴-۷-۱۰- ضوابط و شرایط بهداشتی واردات کپور ماهیان چینی..... ۱۵۹
- منابع..... ۱۶۴
- چکیده انگلیسی..... ۱۷۰

چکیده

منافع اقتصادی و اجتماعی دست اندرکاران صنعت آبی پروری و توسعه پایدار آن در کشور مستلزم توجه به رکن دوم آبی پروری مسئولانه یعنی موضوع بهداشت و بیماری های آبیان می باشد. توصیه سازمان جهانی بهداشت دام (OIE) و سازمان غذا و خواربار جهانی (FAO) برای جبران کمبود تولیدات، افزایش سطح امنیت زیستی (Biosecurity) و مدیریت بهداشتی در مزارع بر پایه روش های بهینه آبی پروری (GAP = Good Aquaculture Practice) می باشد. در سالهای اخیر با اجرای عملیات بهینه بهداشتی (GHP = Good Health Practice) و انجام روشهای پاکسازی و ضد عفونی مناسب، پیشرفت بسیار زیادی در دستیابی به منافع اقتصادی و کاهش مشکلات تکثیر و پرورش ماهیان بدست آمده است. در راستای اجرای طرح بررسی ضوابط آبی پروری مسئولانه و تدوین آئین کار مدیریت بهینه مزارع آبی پروری، در این پروژه آئین کار مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان سردآبی، گرم آبی، جابجایی و حمل نقل آنها تدوین شده است و بر اساس آئین کار های بین المللی و نتایج حاصل از رعایت آئین کار مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان به الزامات مدیریت بهداشت و بیماریهای ماهیان، منطقه بندی بیماریهای ماهیان، تجزیه و تحلیل ریسک واردات ماهیان، مراجع صلاحیت دار بهداشت و بیماریهای ماهیان، قوانین و مقررات بهداشت ماهیان، لزوم تشکیل کمیته ملی مشورتی بهداشت و بیماریهای ماهیان و تهیه فهرست ملی بیماری های ماهیان، نحوه نظارت (مراقبت) و گزارش بیماریهای ماهیان، وضعیت اضطراری و برنامه ریزی مدیریت بحران بیماریهای ماهیان، قرنطینه و صدور گواهی بهداشت و سلامت ماهیان پرداخته شده و دستورالعملهای بهداشتی نیز گردآوری و تدوین گردیده است.

کلمات کلیدی: ماهیان گرم آبی، ماهیان سردآبی، حمل و نقل ماهیان، آئین کار بهداشت